

Forhandling

Enggaard (V):

I forbindelse med dette lovforslag har venstre været tilhænger af de skærpede efterlønsbestemmelser. Vi er i princippet også tilhængere af jobtilbudsordningen, men havde ønsket, at vi i folketinget kun bandt os til et års forlængelse af loven, og vi havde ønske om nogle sanktionsregler i forbindelse med vægring ved at modtage et jobtilbud.

På denne baggrund har vi måttet veje de forskellige bestanddele i lovforslaget op mod hinanden, og vi vil i konsekvens af, at vi er principielle tilhængere af bestanddele af forslaget, men uenige i udformningen af andre dele af lovforslaget, undlade at stemme til forslaget ved tredje behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 86 stemmer mod 55; 18 stemte hverken for eller imod.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om stop for priser m.v.

(Lovforslag nr. L 199. Fremsat 6/5 80. Første behandling 9/5 80. Betænkning 22/5 80. Anden behandling 27/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 144 stemmer mod 16.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 208. Fremsat 6/5 80. Første behandling 9/5 80. Betænkning 23/5 80. Anden behandling 27/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ellemann-Jensen (V):

Forhøjelsen af momsens og forhøjelsen af den række afgifter, som følger næst på dagsordenen, indebærer en væsentlig stramning af statsfinanserne. Venstre anerkender behovet for, at statsfinanserne strammes, men når vi ser på dette forslag og de øvrige forslag i deres helhed, er det tydeligt, at der alt i alt ikke sker nogen nævneværdig stramning af statsfinanserne, og at samtidig den stramning, der dog sker, finder sted på et fuldstændig skævt grundlag.

Finansministeren udtalte sig under andenbehandlingen af dette lovforslag om virkningerne. Finansministeren sagde, at det alt i alt ville indebære en væsentlig forbedring af betalingsbalancen i 1981, og han henviste i den forbindelse til de beregninger, som er offentliggjort i det gule hæfte fra budgetdepartementet, hæfte nr. 13 B. Hertil bør bemærkes, at finansministeren let og elegant er gået uden om, at de påståede forbedringer bygger på nogle forudsætninger, som ikke er indeholdt i det forlig, som de fire partier har indgået om den økonomiske politik. Det bygger bl. a. på årlige stramninger af statsfinanserne gennem afgifts- og skatteforhøjelser af størrelsesordenen 5 mia kr., og det bygger på formodningen om, at der, som det står i det gule hæfte, i 1981 og i hvert af de følgende år skal ske en væsentlig forbedring af landets konkurrenceevne, men den forbedring ligger ikke i de aftaler, som er indgået mellem partierne. Derfor kan man med rimelig-

[Ellemann-Jensen]

hed stille det spørgsmål, hvilket perspektiv der egentlig er i den aftale, som de fire partier har indgået, og hvoraf det foreliggende forslag om forhøjelse af momsen er en så væsentlig bestanddel. Der ligger jo ikke det perspektiv, som finansministeren forsøgte at foregøgle folketinget forleden dag, og som han formentlig også har forsøgt at foregøgle sine tre forligspartnere. Der skal mere til.

Situationens alvor understreges yderligere af den kvartalsrapport fra Nationalbanken, som i disse dage er på vej til offentliggørelse, og hvoraf det fremgår, at i dette års første kvartal har underskuddet på betalingsbalancens løbende poster været 7 mia kr. Det er meget, meget mere end i den tilsvarende periode sidste år. Det viser, at selv om statsministeren har kunnet udtale sig optimistisk om den vældige stigning i eksporten, som har fundet sted i årets første måneder, har der været en anden og kedeligere side af sagen, som statsministeren og regeringen ganske har overset, nemlig at importen er steget væsentlig stærkere end eksporten. Dette underskud på 7 mia kr. på betalingsbalancen i årets første kvartal understreger, at udviklingen for øjeblikket tegner langt mørkere, end regeringen søger at give det udseende af, og dermed er den økonomiske politik, hvori momsforhøjelsen indgår, så meget mere utilstrækkelig og så meget mere uheldig i kraft af sin forkerte konstruktion.

Gammelgaard (KF):

En virkning af momsforhøjelsen og det øvrige økonomiske indgreb er ganske sikker: omkostningerne i vore erhvervsvirksomheder bliver væsentligt forøget. Dermed forøges arbejdsløsheden, og dermed gøres der ikke nogen afgørende positiv indsats for at forbedre vort forhold til udlandet – snarere tværtimod.

Nu har vi jo ikke de nøjagtige beregninger fra regeringen, for de er ikke foretaget, men hvis man prøver at se på de tal, man får som resultat af indgrebet, vil jeg vove at påstå, at vi over de kommende 4 år ikke får en forbedring af betalingsbalancen på mere end ca. 4 mia kr. Det vil sige, at vi om 4 år står med et samlet betalingsbalanceunderskud på 20–25 mia kr., og det er en ganske urimelig situation, regeringen og forligspartierne hermed stiller landet i.

Udlandsgælden vil blive fordoblet i løbet af de kommende 4 år. Dette forlig hjælper ikke på noget som helst. Arbejdsløsheden vil stige voldsomt, selv om regeringen agter at ansætte stadig flere hos det offentlige og lade stadig flere gå på efterløn.

Den allervæsentligste skadevirkning af skatteforslagene er, at de giver anledning til et lønpres i vore private virksomheder. De giver anledning til en lønglidning, som for det første forringer vor konkurrenceevne over for udlandet, og som for det andet på ny sætter dem i skammekrogen, som ikke får part i lønglidningen. Det gælder funktionærerne, og det gælder tjenestemændene. Samtidig lægger regeringen her op til i væsentlig grad at besværliggøre forhandlingerne på det private arbejdsmarked – jeg tænker her naturligvis på den næste overenskomstsituation. Man kunne næsten ikke gøre noget værre end at komme med de skatte- og afgiftsforhøjelser, som man her kommer med.

Det værste er, at virkningerne af forliget bliver så små, at man i løbet af ganske få måneder under hensyn til den store udlandsgæld ganske enkelt bliver tvunget til at foretage nye indgreb. Jeg håber, at man efterhånden besinder sig og når frem til, at de indgreb, der skal foretages, skal være af en ganske anden natur end dem, der nu måske vedtages her i dag i folketinget. Det skal ikke være skatter og afgifter. Det skal være større offentlige besparelser, det skal være en stram indkomspolitik, det skal være en generel erhvervsfremmepolitik, og det skal være en forøgelse af den private opsparing, der både begrænser forbruget og fremskaffer den nødvendige risikovillige kapital. Kun på den måde, ved at skabe forudsætningerne for øget konkurrencedygtig produktion og eksport, kan vi forbedre såvel vor betalingsbalance som vor beskæftigelse.

Camre (S):

Folketinget har nu hørt et par af de økonomiske tryllekunstnere, som er i stand til med midler af en ganske anden natur at rette op på den økonomiske balancesituation. Det er, som jeg sagde ved anden behandling, fantastisk; at et par politiske partier, som normalt søger at fremstille sig selv som ansvarlige, når det gælder økonomisk politik, vil føre sig frem her med påstande om, at de økono-

[Camre]

miske virkemidler, som de selv har anvendt den ene gang efter den anden, hvor de selv har haft medansvar enten som regeringsparti eller som partner i et forlig, nu pludselig stort set ikke overgås af noget, der er værre – hvis vi skal forstå hr. Gammelgaard ret.

Det er givet, at disse virkemidler vil betyde en mindskelse af det indenlandske forbrug, og det er netop, fordi man ikke har overset det forhold, at importen stiger, som hr. Ellemann-Jensen sagde heroppefra. Jeg synes, det smager mere af, at rønnebærrene er sure, at man for sent har fundet ud af, at man ikke har kendt sin besøgstid og fået mulighed for at øve indflydelse på den politisk-økonomiske strammingspolitik. Det er meget populært at gå ud og fremstille det sådan, at der findes midler, som er langt mindre ubehagelige, midler, som ikke har nogen dårlig effekt på beskæftigelsen, midler, som drastisk øger Danmarks konkurrenceevne og meget hurtigere bringer os i en balancsituation. Den slags er det uendelig let at sige, når man ikke skal stå til ansvar for det.

Men hvad er det for konkrete forslag, der fra venstres og konservativ side er fremsat i forbindelse med den samlede økonomiske pakke, som vi behandler i disse dage? Det er snak, det er tomme ord, det er noget med »ganske anden natur« og »helt andre virkninger«, men konkret er der ikke noget – jo, ønsker om større besparelser på de offentlige budgetter, endda større end dem, der fremgår af de pågældende partiers egne skriftlige forslag. Det er en indkomstpølitik, som de pågældende partier ikke var villige til at tage medansvar for i december måned. Det er en erhvervsfremmepolitik og en opsparingsfremmepolitik, som udelukkende sigter på at ændre på indkomst- og formuefordelingen, men hvis effekt på produktionen er overordentlig tvivlsom.

Vi gennemfører denne politik uden at påstå, at det er sidste gang i dette finansår eller sidste gang i de nærmeste år, der skal foretages økonomisk-politiske indgreb. Det vil være uansvarligt, som man prøver på her fra visse partiers side, at fremstille den økonomisk-politiske situation som et problem, der kan løses én gang for alle, bare man foretager tilstrækkelig barske og tilstrækkelig radikale indgreb. De partier, som i denne situation har vist ansvarlighed over for de akutte problemer, vil nok vide at klare også de næ-

ste problemer, der dukker op, og jeg kan forstå, at det bliver uden hjælp fra borgerlige stemmer, som er bange for at arbejde.

Dohrmann (FP):

Selv et normalt begavet 10 års barn er i dag klar over, at skatte- og afgiftsforhøjelser kun gør det hele endnu værre, og derfor er det deprimerende, at et flertal her i folketingsalen, ikke af hensyn til landet, som den socialdemokratiske ordfører siger, men for at beholde deres taburetter, vedtager noget så fantasiløst som det, man her er i færd med. De beholder taburetterne, men hvad er konsekvensen? Det er, at arbejdsløsheden stiger med ca. 8.000–9.000, og at lønpresset ude omkring i virksomhederne vil stige. Det vil igen betyde, at dansk producerede varer bliver dyrere, og alle påstår ellers, at det er dem, vi skal sørge for bliver gjort billigere. Det vil betyde, at det store problem, som flere partier også blandt forligspartierne har talt om, nemlig det sorte arbejde, vil blomstre endnu mere. Det vil betyde, at den grænsehandel, som i forvejen er stor – man kommer Gud hjælpe mig kørende helt fra Fyn og Nordjylland for at købe ind i Tyskland – vil blomstre yderligere op.

Jeg synes, at i stedet for at tale om ansvarlighed og om, at man redder land og rige, skulle man tage og tænke sig lidt om, og jeg håber, at i den lange sommerferie, vi nu står over for, vil forligsmagerne sætte sig ned og tænke over, hvad det i grunden er, de er med til at gøre. Det er da rigtigt, at venstre og konservative også har været med til at forhøje momsen osv., men man må da vist trods alt i dag håbe på, at de to partier har lært så meget af erfaringerne, at de i dag kan se, at det er den forkerte vej at gå. Jeg håber, at den regering, vi har siddende for øjeblikket, ikke bliver ret gammel. Det kan simpelt hen ikke være rimeligt, at et folketingsflertal for at kunne blive siddende på deres fedtede taburetter skal gennemføre en lovgivning, som hele den danske befolkning skal pines af.

Rahbæk Møller (SF):

Midt i al denne snak om økonomiske stramminger og om, hvorvidt disse stramminger er tilstrækkelige eller ej, er der grund til at fremhæve, hvad det er for stramminger, vi snakker om. Der er tale om en momsforhø-

[Rahbæk Møller]

jelse, og det er den skatteforhøjelse af alle, der virker mest asocialt. De fleste andre stramninger kan udformes, så de rammer de stærkeste skuldre hårdest, men netop en momsforhøjelse vil virke stærkest på dem med de mindste indkomster, fordi det simpelt hen er dem, der bruger den største del af indkomsten til et momsbelagt forbrug.

Der bliver givet sociale kompensationer, siges der, og det er også rigtigt for nogle gruppers vedkommende, men specielt lavtlønsfamilier bliver ramt med den fulde vægt af denne asociale skat.

Det er forbløffende at høre CDerne rose sig af, at det er dem, der har fået denne asociale skatteforhøjelse med i forliget, og det er forbløffende, at 3 andre partier er gået med.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg skal ikke henfalde til den vane, som medlemmer, der møder her med årelang politisk og økonomisk erfaring, har tillagt sig, nemlig at belære andre om, hvordan de burde optræde i en sådan situation. Det skal jeg helt afstå fra. Stillet over for så årelang erfaring må vi andre naturligvis bøje os, det er klart.

Men jeg skal bare korrigere, når det er mere end antydnet, at ministeren skulle have vildledt støttepartierne i denne sag, eller at støttepartierne måske ikke var så kloge, at de kunne gennemskue det hele. De kunne ikke rigtig læse, men når de fik læst tingene, gik det nok op for dem, hvor forfærdeligt det var. Hvor kan man stå og sige sådan noget vrøvl, rent ud sagt? Tror man da virkelig ikke, at dette er nemt gennemskueligt? Vi har jo gode steder at søge oplysning. Jeg skal gerne oplyse, hvor vi har hentet vores bedømmelse af disse ting fra. Det har vi fra forliget i 1977. I 1977 blev der indgået et forlig mellem de såkaldte gamle partier, venstre, konservative, radikale og socialdemokraterne. Hvad var det, man ville med det forlig? Det sagde man i formålsparagraffen. Der sagde man, at man ville stabilisere valutastillingen, man ville hindre omkostningsstigninger, og man ville skabe forudsætning for et lavere renteniveau. Det var det, man ville. Hvilke midler valgte man? Man valgte at hæve momsen med 3 pct. fra 15 pct. til 18 pct. Man valgte at sætte benzinafgiften, omsætningsafgiften på biler og oliepriserne i

vejret og at indføre en charterafgift. Det var, hvad man valgte i 1977 med det formål at opnå de nævnte ting. Og så siger i dag den konservative ordfører, at man kunne ikke have valgt værre midler. All right, vi tillod os at tro, at da man dengang syntes, det var så klogt, var der nok ikke andet at gøre. Vi stemte dengang imod afgiftsforhøjelsen på biler, og den er gledet ud denne gang. Det gjorde den ikke dengang, da blev den med de 4 partiers stemmer gennemført.

Jeg må ganske give ret i, at det er meget nemt at fortælle, at man ville have gjort noget, hvis man havde haft flertal, især når man er så langt fra flertallet, som man er. Men det tæller bare ikke. Det afgørende er, at der måtte ske noget. Dette er sandelig ikke de vises sten, men den findes heller ikke. Der findes ikke to vismænd, der er enige om, hvad der skal gøres. Der findes ikke den økonomiske ekspertise, der kan fortælle, hvordan Danmark skal optræde, når de varer, vi sælger, falder i pris eller ikke stiger nok i pris og de varer, vi skal købe, stiger i pris. Hvad vi skal gøre i den situation, er der ingen vismand der kan fortælle os. Det eneste, vi selv ved, er, at vi skal holde igen. Men her kommer den store misforståelse. Hvem er det, der skal holde igen? Ja, naturligvis skal vi holde igen i folketinget, og det er det, vi prøver på, men det hjælper ikke på valutastillingen, det hjælper på vores egen økonomiske situation. Vi skal sætte de offentlige udgifter ned, fordi vi skal sætte statsunderskuddet ned; ellers konkurrerer vi ude på pengemarkedet og presser renten i vejret, det er korrekt.

Det er klart, at en vismand må være blevet misforstået, hvis man tror, han har sagt, at det ikke hjælper en tøddel at spare, for selvfølgelig gør det det, men det hjælper bare ikke på valutastillingen. Det er det andet problem. Når det drejer sig om valutastillingen, er det ikke folketinget, der skal spare, så er det borgerne, der skal spare, for det er ikke folketinget, der bruger udenlandsk valuta, det er borgerne, der bruger udenlandsk valuta. Det er dem, der køber varer i udlandet, det er ikke folketinget. Det er derfor, en forhøjelse af momsen er nødvendig og gavnlig i denne situation – det er den ikke i alle, men det er den i denne situation. Det er understreget af SFs ordfører, at forhøjelse af momsen tvinger en meget, meget stor del af

[Erhard Jakobsen]

befolkningen til at spare, også en del af befolkningen, som måske ikke har for meget at bruge af i forvejen. Det er da rigtigt. Men det er nødvendigt, for det er dér, den store købekraft ligger. Ikke hos den enkelte, men ganget med et hundrede tusinde, to hundrede tusinde, fem hundrede tusinde mennesker bliver det en stor købekraft, og den købekraft er for stor målt i forhold til, hvad Danmark har råd til at købe i udlandet.

Centrum-demokraterne har ikke et øjeblik interesseret sig for – det sagde jeg allerede i går – hvordan dette virker i 1981, det har vi ikke stor interesse for, navnlig da erfaringerne fra tidligere viser, at overslag og beregninger, og det ved SV-regeringens medlemmer, kan man ikke lægge større vægt på. Det, vi siger, er, at vi er slået ind på den rigtige vej, og hvis man fastholder den kurs i en halv snes år – jeg understreger: i en halv snes år – så har vi en chance for at vende Danmarks situation til det bedre. Men ingen kan gøre det på ét år eller to år eller tre år, og derfor har vi rent ud sagt ikke interesseret os for, om ministeren har haft det ene tal eller det andet for 1980 og 1981, for det er ganske uden betydning. Det afgørende er: hvad stiler vi imod på længere sigt, og vil vi fastholde det? Det er dér, jeg håber, at et flertal i folketinget bestående af mange partier, uanset om dette anses for at være for lidt eller bedre osv., i hvert fald er indstillet på at fastholde denne linje i fremtiden, gerne forstærke den. Kun hvis den fastholdes over en årrække, er der overhovedet chance for, at det kan virke.

Det er med denne baggrund, centrum-demokraterne er gået ind i forliget og bliver mere og mere tilfredse med, at vi er gået med i dette forlig.

Gert Petersen (SF):

Jeg synes virkelig, at det var en humoristisk tale, vi her hørte hr. Erhard Jakobsen holde. Han forklarede, at for 3 år siden blev der indgået et forlig og gennemført afstemninger her i folketinget, som havde 3 formål. Det er de samme 3 formål, dette forlig og denne afstemning har. Hvis vi tænker tilbage, så ved vi udmærket godt, det ved hr. Erhard Jakobsen også, at intet af de 3 formål blev opnået som følge af det forlig, der blev indgået for 3 år siden. Det var også det, hr.

Erhard Jakobsen forudså dengang, nemlig at intet ville blive opnået, og derfor stemte hans parti imod.

Men nu har han draget den konklusion, at eftersom det forlig, der blev indgået for 3 år siden, ikke gav noget resultat som følge af de virkemidler, man satte i gang, så vil han nu stemme for nøjagtig de samme virkemidler, for nu skal det nemlig give resultat. Forstå det, hvem der kan! 3 år er dog en periode, det er dog en årrække, og vi ved, at det forlig, som blev indgået for 3 år siden, i 1977, og som hr. Erhard Jakobsen dengang klogeligt stemte imod, ikke gav noget resultat med hensyn til de 3 formål, hr. Erhard Jakobsen nævnte.

Måske er venstre blevet fornuftigere, hvad ved jeg. Det er muligt, at centrum-demokraternes dumhed er omvendt proportional med venstres udvidelse af sine erfaringer, det kan da godt være. Det er måske en af konklusionerne, man kan drage af det humoristiske indlæg, hr. Erhard Jakobsen kom med. Ellers forekommer det mig totalt uforståeligt, at man nu i dette år, 1980, kan stemme for virkemidler, om hvilke man konstaterer, at de, som stemte for dem for 3 år siden, har fået en lang næse. De dueede ikke. Men nu duer de altså, muligvis fordi hr. Erhard Jakobsen har fået en åbenbaring. Jeg har ikke anden forklaring.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Min korte bemærkning er kun for at beklage, at hr. Gert Petersens velbekendte humoristiske sans i den grad er løbet af med ham, at han ikke har hørt efter. Hvor i alverden ved hr. Gert Petersen fra, at vi stemte imod? Det gjorde vi ikke. Vi stemte da for momsforhøjelsen, naturligvis. Hvad vi stemte imod, var de bilafgifter, der ikke er med denne gang. Det var derfor, vi stemte imod noget af det.

Men det er ganske uinteressant, om vi stemte for eller imod det. Det afgørende er, at naturligvis virkede det i 1977. Tingene var blevet endnu værre, om ikke man havde gjort det i 1977, og om ikke man havde gjort det igen i 1978 under SV-regeringen, for det gjorde man. Da forhøjede man moms en gang til, nemlig fra 18 pct. til 20 komma et eller andet, jeg husker ikke nøjagtig hvor me-

[Erhard Jakobsen]

get. Det er da klart, at hvis ikke man havde gjort det, så var tingene blevet endnu værre. Men det betyder da ikke, at man derved kan modvirke den stadige forringelse i bytteforholdet. Og hvis hr. Gert Petersen i denne situation mener, at det, han har mest brug for, er sin humoristiske sans, hvis man tror, man kan klare valutasituationen med det, all right, så er vi vel hjulpet med SFs bistand. Men så er det vel også godt, vi er fri for at skulle benytte os af den.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg kan meget langt være enig med hr. Erhard Jakobsen, men jeg bliver nødt til at gøre den tilføjelse, at det ikke er så enkelt, som hr. Erhard Jakobsen ligesom lod antyde, at hvis oppositionen i form af venstre og konservative havde haft et flertal, så kunne de have gjort noget andet og ville have gjort noget andet.

Da vi sidst havde en regering med et flertal domineret af venstre og konservative, nemlig i VKR-regeringens tid, kan man læse tilbage – det har man jo lov til, også selv om man ikke var medlem af folketinget på det pågældende tidspunkt – og se, at hovedelementerne i den økonomiske politik i 1970 var momsforhøjelse og offentlige besparelser, altså også hovedingredienserne i det, vi skal tage stilling til i disse dage. Selv med et flertal har vi ikke sikkerhed for, at venstre og det konservative folkeparti ikke vil bruge præcis de samme midler, som er forelagt her i aftalen mellem de fire partier.

Det var hr. Ellemann-Jensens bemærkning, der fik mig til at gå på talerstolen. Det, jeg gerne vil sige, er, at regeringen har fremlagt sine synspunkter om den økonomiske politik for en flerårig periode. I denne politik indgår begrænsning såvel af det private forbrug som af det offentlige forbrug år for år. Det, vi skal tage stilling til i disse dage, er forbrugsbegrænsningen for 1981. Derfor er det urigtigt – og det ved hr. Ellemann-Jensen – når hr. Ellemann-Jensen stiller sig op på talerstolen her og siger, at regeringens beregninger for 1981 bygger på forudsætninger om yderligere økonomisk-politiske foranstaltninger. Det, vi tager stilling til her i disse dage, er foranstaltningerne gældende for 1981.

Jeg vil gerne tilføje, at det ligger i regeringens oplæg, at der må gennemføres økono-

misk politik år for år, og der skal træffes beslutninger også for 1982 og for 1983. Det nævner jeg, fordi hr. Gammelgaard opererer 4 år frem i tiden og taler om 20–25 mia kr. i betalingsbalanceunderskud. Ja men forudsætningen for at komme til det resultat er jo ikke det oplæg, regeringen har lagt frem, og hvor vi nu har fået tilslutning fra et flertal i folketinget til de ting, der skal ske i 1981. Nej, forudsætningen for at nå til sådanne tal er, at et flertal i folketinget skal indtage en lige så negativ og uansvarlig holdning som den, hr. Gammelgaard og hans parti har indtaget under behandlingen af de forslag, vi har til behandling for så vidt angår 1981.

Ellemann-Jensen (V):

Regeringen og dens støttepartier hænger sig meget i fortiden. Når man skal forklare, hvorfor man gør, som man gør, så vender man sig til fortiden og siger: æh, bæh, sådan har andre også gjort tidligere. Når man skal forklare, hvordan man regner med at tingene virker, så vender man sig igen til fortiden og siger: dengang regnede man også med, at de og de indgreb ville virke på den og den måde.

Det er der ikke meget perspektiv i. De problemer, vi står over for, har en helt anden karakter og en helt anden størrelsesorden, end man på noget tidligere tidspunkt i nyere dansk historie har oplevet. Derfor nytter det ikke noget i den nuværende situation bare at vende tilbage og se på, hvad der er foretaget tidligere, hvordan tingene har virket tidligere. Derfor må man erkende, hvad finansministeren altså åbenbart ikke vil erkende, at de ting, der skal vedtages i dag, de ting, man får vedtaget i dag og i de kommende dage, den helhed, der ligger i det, er så ganske og aldeles utilstrækkelig, også utilstrækkelig som bare et første skridt imod en løsning af problemerne. Der er intet rimeligt langsigtet perspektiv i den politik, regeringen har skrabet et spinkelt flertal sammen til at føre.

Det er helt urimeligt af hr. Camre at fremstille det, som om et parti som venstre fralægger sig et ansvar, som om vi forsøger at bilde befolkningen ind, at der findes nemme løsninger, der er mindre ubehagelige. Vi har tværtimod lagt en række konkrete forslag frem, som godt kan kaldes langt ubehageligere end det, regeringen forsøger at få gennem-

[Ellemann-Jensen]

ført nu, men som rammer helt anderledes, og som der er langt mere perspektiv i: en række konkrete ændringer i de offentlige udgifter og en samlet offentlig udgiftsreform, som rækker mange år frem i tiden, og som opnår det, som regeringen påstår at den søger at opnå, nemlig en fortsat nedsættelse af statens underskud. Det sker ikke med den politik, regeringen lægger frem her. Der sker tværtimod det, at statens underskud i 1981 vil blive endnu større, end det bliver i år. Der er intet perspektiv i det, regeringen foretager sig her.

Finansministeren hævder, at de virkninger, han har talt om tidligere, i 1981 på betalingsbalancen er noget, der allerede ligger i den politik, der er lagt frem her, men det er ikke rigtigt. Det fremgår af det sæt beregninger, som er i det gule hæfte fra budgetdepartementet, at man regner med, at der i 1980 og i 1981 og i de kommende år skal ske en forbedring hvert år af Danmarks konkurrenceevne på 2-3 procentpoints. Og den forbedring i løbet af 1981, som altså indgår i beregningerne af resultaterne for 1981, ligger ikke i den politik, regeringen hidtil har fået gennemført, og det ligger ikke i den politik, regeringen forsøger at få gennemført nu. Det er fugle på taget, man opererer med her. Der ligger ikke de virkninger i det, som regeringen påstår.

Finansministeren havde ingen bemærkninger til, at Nationalbanken altså nu er på vej med nye choktal, med beregninger, der viser, at i første kvartal har vi haft et underskud på betalingsbalancen på 7 mia kr. Vi vil altså opleve, inden der er gået et år, at Danmarks samlede gæld til udlandet passerer 100 mia kr. Vi oplever allerede for øjeblikket netto-rentebetalinger til udlandet, der overstiger 10 mia kr. på årsbasis. Hvordan i alverden forestiller regeringen og dens støttepartier sig at man med sådanne udsigter og med en sådan svag økonomisk politik, som der lægges op til her, overhovedet har nogen mulighed for at få udlandet til fortsat at finansiere det underskud, vi har?

Der er intet perspektiv i dette. Det, man sætter på spil, er Danmarks økonomiske selvstændighed. Det er det, der vil blive draget i tvivl i løbet af sommeren, når vi vil få en ny række beregninger fra OECD, fra vismændene, fra valutafonden, og hvem der nu ellers for øjeblikket prøver at se, hvor i alver-

den Danmarks økonomi styrer hen. Det bliver en kedelig sommer. Det bliver en sommer, hvor vi skal opleve en lang række beskrivelser af, hvordan udviklingen fortsætter uanfægtet henimod den berømte afgrundens rand, som har været beskrevet så malende i debatten.

Regeringens politik retter ikke op på denne udvikling. Der skal langt alvorligere indgreb til. Venstre har erklæret sig rede til at tage et medansvar for sådanne indgreb. Vi har peget på de indgreb, der er nødvendige, vi har peget på konkrete offentlige besparelser. Vi er fortsat rede til at gå ind i sådanne diskussioner, men regeringen har ikke været villig hertil. Nogle støttepartier har så givet regeringen mulighed for at leve videre uden at gribe alvorligt ind over for problemerne. Det er noget, der vil hævne sig - desværre.

Gammelgaard (KF):

Den danske centralbank, Nationalbanken, der har ansvaret for hele det pengepolitiske område, og som er særdeles centralt placeret i hele vort økonomiske liv, offentliggør nu en ny kvartalsberetning. Det er en advarsel til regeringen om, hvor alvorlig den danske økonomiske situation er, og hvilke dybtgående økonomiske indgreb der er nødvendige. Det er ufatteligt, at finansministeren og regeringen ikke vil tage Nationalbanken alvorligt, som her meget stærkt fremfører, hvor vanskelig hele landets situation er, og hvor stærkt på vej vi er til at miste hele vor økonomiske selvstændighed.

Det, der er brug for her i landet, er først og fremmest en solidarisk indtægts- og indkomstpolitik, og det er her, socialdemokratiet svigter. Vi har i øjeblikket en skrap pris- og avancelovgivning, og vi siger fra det konservative folkepartis side, at alle grupper må holde igen, ingen skal undtages. Det skal være en skrap, solidarisk indtægts- og indkomstpolitik. Vi ved udmærket, at socialdemokratiet altid vil friholde væsentlige grupper for denne linje, denne politik, og derfor nytter det ikke noget med det, man kommer med fra socialdemokratiets side. Det nytter ikke noget med den politik, man står for. Man kommer igen og bruger skatte- og afgiftsvejen.

Må jeg så sige om forholdet imellem momsens og de direkte skatter, som også har

[Gammelgaard]

været draget ind her, at da momsens i 1967 blev indført, var meningen, at den skulle give baggrund for en indkomstskattelettelse. Hvad er der sket siden? Der er sket det, at ikke alene er provenuet af de indirekte skatter, momsen og afgifterne, gået stærkt i vejret, men også indkomstskatterne er steget stærkt, ja, de er steget endnu stærkere, hvad angår provenuet. Det er ikke den vej, man skal gå, fordi den danske befolkning, de erhvervsaktive ganske enkelt mister lysten til at gøre deres job. Ingen ønsker at gøre en ekstra arbejdsindsats. Ingen føler tilskyndelse til at medvirke til den forøgede konkurrencedygtige produktion og eksport, som kan bringe os ud af vanskelighederne.

Vi forstår ikke fra det konservative folkepartis side, at regeringen ikke er blevet kloge af at se, at denne skatte- og afgiftspolitik, som man nu har kørt på i årevis, ikke virker. Vi ved, at skatte- og afgiftsforhøjelserne ikke virker. De er kommet op på et niveau nu, hvor det direkte virker nedbrydende på befolkningens arbejdslyst og arbejdsevne. Man kan, som jeg fremførte det i går i spørgetiden, sammenholde det med socialindkomstbegrebet, som regeringen nu vil indføre, der medfører, at uanset at store grupper af den danske befolkning, hvis de ønsker det, vil gøre en ekstra indsats og får en større nominel indkomst end den, de nu har, så får de en mindre disponibel realindkomst, de bliver straffet. Det er de arbejdsaktive, der ønsker at gøre noget for at hjælpe Danmark ud af den vanskelige situation, der bliver straffet. De burde præmieres.

Camre (S):

Jeg er enig med hr. Ellemann-Jensen i, at den danske økonomiske situation er alvorlig, og at den er under forringelse på grund af ændringerne i det internationale bytteforhold, men når hr. Ellemann-Jensen om et øjeblik vil gå herop og bekræfte, at hans parti vil stemme imod den finanspolitiske stramning, så lægger han ansvaret for at rette op på denne situation fra sig.

Hr. Ellemann-Jensen talte om, at der skulle meget stærkere virkende midler til. Det er rigtigt, at hvis man fra det ene år til det andet skal nå til en drastisk forbedring, og det kunne man selvfølgelig nok sidde og ønske sig, så skal der voldsomme nedskæringer af

de offentlige udgifter til. Der skal voldsomme nedskæringer af befolkningens realindkomst til, og der skal formentlig også gennemføres forskellige skattemæssige stramninger ud over det, regeringen gør. Det er en politik, som vil gøre overordentlig ondt. Men selvfølgelig kan den gennemføres, hvis der er et flertal bag en sådan straffeekspedition.

Nu er det meget nemt for hr. Ellemann-Jensen at komme op og sige, at der ikke gøres nok, at der ikke strammes nok, og at venstre bl. a. har fremlagt planer om væsentlig stærkere nedskæringer af de offentlige udgifter. Men sandheden er, at venstre har ønsket stramninger, som er større end de nedskæringer, venstre foreslog ved sidste finanslovbehandling. Man har ikke villet specificere dem på poster. Man har ikke villet lade disse forslag gennemregne i henseende til deres realøkonomiske virkninger. Man følte stort set, at det ikke var nødvendigt at gå videre i forhandlinger, for man havde ikke tillid til, at der kunne nås et resultat.

Hr. Gammelgaard fortsatte heroppe jemiaden over behovet for en finanspolitisk stramning, som han også om et øjeblik vil stemme imod. Og centralbanken, som vi andre kalder Nationalbanken, blev igen draget frem. Nationalbanken har understreget ganske entydigt, at forudsætningerne for pengepolitiske lempelser er, at der sker en finanspolitisk stramning. At det konservative folkeparti er enig heri, vil man om et øjeblik demonstrere ved at stemme imod en finanspolitisk stramning. Man vil stemme imod en række afgiftsforhøjelser. Det er ikke let at få begge synspunkter til at passe sammen. Jeg vil ikke sige, at det er fugle på taget, som hr. Ellemann-Jensen sagde, men nogle andre små dyr, der som regel findes på loftet.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg skal såmænd blot beklage, at det åbenbart ikke har været muligt for hr. Camre at følge folketingets arbejde siden december. Så ville hr. Camre have kendt til beslutningsforslagene nr. B 84 og 85, hvori venstre ganske konkret peger på, hvilke besparelsesområder vi mener skal angribes inden for såvel den statslige som den kommunale sektor, og så havde vi været sparet for hr. Camres indlæg for et øjeblik siden.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg erindrer om, at vi befinder os i anden talerrunde med halv taletid i forhold til første.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Det konservative folkeparti ønsker en finanspolitisk stramning, men vi ønsker ikke, at den sker igennem en forøgelse af skatter og afgifter. Vi har fremlagt konkrete forslag til besparelser på de offentlige budgetter, som kan forhindre den skattestigning, som man fra socialdemokratiets og forligspartiernes side nu foreslår.

Må jeg citere kort fra Aalborg Stiftstidende onsdag den 28. maj 1980:

»Nationalbanken sender om få dage nye økonomiske advarselssignaler op, som i sin helhed fortæller regeringen, at det, der i øjeblikket gennemføres som krisepolitik, er for lidt, og at udviklingen i dansk økonomi er faretruende – ikke mindst på grund af de voldsomt stigende renter, der skal betales for gammel gæld.«

Nationalbanken har opgjort januar kvartals betalingsbalanceunderskud til 7 mia kr., og når vi tager i betragtning, at det forlig, der nu er indgået, og den økonomiske politik, regeringen her har ansvaret for, højst medfører en forbedring af betalingsbalancen på 4 mia kr. i løbet af 4 år, så kan enhver se, at det er en fuldstændig håbløs politik.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil da godt begynde med en beklagelse af den diskussion, som udfolder sig her, for jeg er overbevist om, at i sig selv er et mundhuggeri som det, der udfolder sig her, til skade for respekten og også noget af det, der bidrager til at sprede mere depression omkring den økonomiske politik, end det er nødvendigt.

Jeg vil gerne sige til hr. Ellemann-Jensen og hr. Gammelgaard, at de bedes ikke tage patent på at tage de danske økonomiske problemer alvorligt. Specielt til venstres ordfører vil jeg sige, at den indkomstpolitik, vi lever under, blev tilrettelagt i venstres regeringsperiode – dog selvfølgelig minus de dyrtidsportioner, der blev fjernet i december uden venstres hjælp – og den finanslov, vi lever under

i år, er også tilvejebragt ved venstres bistand. Derfor synes jeg nok, at venstres ordfører i hvert fald skal have det ord med på vejen, at det ikke er en rimelig fremstilling af problemet, som lægges frem, og at man måske burde udtale sig med en smule mere ydmyghed om andres evner.

Det, som især bringer mig herop, er de indlæg, der har været vedrørende Nationalbankens holdning til den økonomiske politik. Det er krystalklart, at det er Nationalbankens opfattelse, at der er behov for en øjeblikkelig stramning af finanspolitikken. Med »øjeblikkelig« mener Nationalbanken her og nu, i disse måneder. Det kan ikke tilvejebringes. Selv hvis man tog venstres og konservatives spareplaner og lagde dem sammen og gennemførte dem efter fuldt pålydende, ville det ikke kunne lade sig gøre at tilvejebringe en sådan stramning nu. Endvidere ved vi jo alle sammen, at de stramninger, der skal ske ved de offentlige besparelser, må iværksættes fra 1. januar, fra finansårets begyndelse.

En øjeblikkelig stramning af finanspolitikken for at lempe eller støtte kreditpolitikken kan i den øjeblikkelige situation kun ske ved at bruge afgiftsmidlet, og den situation, vi ville være i, hvis vi ikke strammede via skatter og afgifter her og nu, ville være endnu mere alvorlig end den situation, som er beskrevet i Nationalbankens skrivelse.

Jeg vil godt sige om den sidste henvendelse, som forventes offentliggjort om nogle dage, at den mig bekendt ikke indeholder nogen kritik af det her gennemførte, men en beskrivelse af problemerne uden disse indgreb. Den indeholder aldeles ikke, som hr. Gammelgaard sagde, nogen kritik af regeringens og forligspartiernes økonomiske politik.

Jeg synes, at venstre og konservative i fællesskab tager Nationalbanken for lidt alvorligt og ikke går til den bitre ende og accepterer, at en øjeblikkelig stramning af finanspolitikken er nødvendig for at tilvejebringe en forbedring her og nu.

Til sidst kun nogle bemærkninger til hr. Ellemann-Jensen, som påstår, at venstres beslutningsforslag nr. B 85 konkret anviser, hvorledes man skal opnå meget store besparelser på de kommunale udgifter. Jeg står her med beslutningsforslag nr. B 85 og ser på de enkelte forslag, hvor der jo ikke er sat tal på noget som helst. Der er en opremsning, et katalog af forslag. Af de mere interessante

[Niels Helveg Petersen]

forslag vil jeg nævne forslag nr. 127, hvor der står, at man vil spare penge ved »Administrative forenklinger«. Ifølge forslag nr. 133 vil man spare penge på noget, der hedder »Andre administrative forenklinger«. Hvis man havde gjort listen endnu længere med »Diverse administrative forenklinger«, så kunne man have opnået endnu større besparelser. Der er ingen konkrete anvisninger, det er papir. Der er også forslag nr. 88: »Mindre vedligeholdelse af rabatter m. v.«. Hvor mange penge spares ved det? Så er der forslag nr. 108 – det er i øvrigt interessant ideologisk: »Større adgang til kønsdelt undervisning«. Hvor mange penge er der sparet ved det? Kan vi få nogle tal på det?

Når hr. Ellemann-Jensen påberåber sig dette konkrete besparelsesforslag, så beder vi om, at vi får tal på dette helt løsagtige katalog af forslag, som er opregnet i venstres beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Hvis nu hr. Niels Helveg Petersen får læst dette forslag grundigt igennem og så gør det, som fremgår af bemærkningerne dertil, nemlig tager fat i det store sparekatalog, der er kommet fra Kommunernes Landsforening, så ville hr. Niels Helveg Petersen ganske nøje finde ud af, hvad der ligger bag de forskellige ting, som hr. Niels Helveg Petersen her har stået og gjort sig lystig over. Der er der nogle ganske konkrete beskrivelser, som der er henvist til ved de numre og stikord, som fremgår her. Grib fat i det katalog, hr. Niels Helveg Petersen, og gå ordentligt ind i sagen!

Lad mig også lige sige til hr. Niels Helveg Petersen, at venstre ikke vil tage patent på at tage de økonomiske problemer alvorligt. Vi vil ikke kræve nogen patentbeskyttelse, den dag andre partier, f. eks. de radikale, også vil tage de økonomiske problemer tilstrækkelig alvorligt til, at de virkelig vil gå ind for en finanspolitisk stramning og ikke det, der foregår nu. Det nytter ikke bare at se på det momslovsforslag, vi behandler her, man må også se på den helhed, der fremkommer, og som ikke er en finanspolitisk stramning.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Når man ind imellem hører en radikal politiker sige noget, man bliver virkelig glad for, så er det svært ikke at kvittere for det. Derfor skal jeg takke hr. Niels Helveg Petersen for, at han her sagde, at hvis man virkelig reelt vil fortælle, hvordan man skal spare, så skal man nøje specificere det ud, helt præcist. Tak for, at det blev sagt nu, at den måde, vi har gjort det på igennem nogle år, er den rigtige måde.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Hr. Askjær Jørgensen kaldte det en tale, hr. Niels Helveg Petersen holdt; jeg vil nærmere kalde det en prædiken. Det er den prædiken, vi har hørt i 50 år herinde fra folkettingen; det er den tale, man har holdt hver eneste gang, når nogle har dannet et flertal og påstået, at nu havde de altså reddet land og rige. Hvad har det hjulpet? Ikke et hak. Ikke ét af forligspartierne kan med god samvittighed stå herop og sige, at en momsforhøjelse vil hjælpe, tværtimod. Vi ved, at det vil blive værre. Så lad da være med at stå heroppe og gøre jer selv til sådan nogle ayatollaher og igen påstå, at I har gjort både det ene og det andet.

Når man nu bebrejder venstre og konservative, at de ikke stemmer for momsforhøjelse, hvad er det så, man bebrejder dem? De kan nu belært af erfaringen se, at det ikke er den rigtige vej at gå. Man bebrejder dem, at de ikke stemmer, som de har gjort hver eneste gang eller næsten hver eneste gang. Det er da glædeligt, at nogle bliver klogere. Jeg glæder mig til, at et endnu større antal medlemmer her i folketingssalen skal nå til den erkendelse. I særdeleshed håber jeg, at landets største parti, socialdemokratiet, en dag finder ud af, at en forhøjelse af moms og afgifter bare betyder, at nogle flere arbejdspladser bliver ødelagt. Det er konsekvensen af det, man gennemfører her.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil sige som hr. Dohrmann, at jeg glæder mig såmænd også til, at der er flere herinde, der bliver klogere – håbet beskæmmer jo ingen.

[Niels Helveg Petersen]

Om den finanspolitiske stramning vil jeg gerne sige, at det, som er realiteten i det, er, at vi med momsforhøjelsen og andre afgifter nu gør et dybt indhug i befolkningens private forbrugsmuligheder. Det er selvfølgelig noget, der kan drives politik på. Vi gør et sådant indhug i befolkningens private forbrugsmuligheder, og det er hele befolkningen, der rammes af en momsforhøjelse. Det afgørende for os i denne situation er, at ganske uanset hvilket syn vi kan have på omfanget af de offentlige udgifter, så skal ingen tro, at vi kan løse nogen økonomiske problemer uden at gøre et indhug i befolkningens private forbrugsmuligheder. Det lader sig ikke gøre, og venstre og konservative vil aldrig nogen sinde kunne få det til at hænge økonomisk sammen, at man kan løse vore betalingsbalanceproblemer, vores overskud på importsiden, uden at gribe dybt ind over for de private forbrugsmuligheder. Det er det, vi delvis gør med dette her. Vi skal også gribe ind over for det offentliges forbrug, det tager vi fat på, og målsætningen for den offentlige udgiftspolitik er fastlagt. Det anser jeg for noget overordentlig væsentligt for de kommende års økonomiske politik. Men jeg synes, venstre og konservative skulle erkende, at det ikke lader sig gøre at ordne økonomiske problemer her i landet uden at gribe ind over for den private forbrugsudvikling.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Hr. Ellemann-Jensen nærede tilsyneladende en ubegrænset tillid til det arbejde, der er nedlagt i de kommunale sparekataloger. Det må være en tillid, der er begrundet i omfanget af forslag og antallet af sider og antallet af ord, der indgår i selve sparekataloget; den tillid kan ikke være begrundet i det arbejde, der er lagt i de enkelte forslag. Alle ved, at disse forslag er frembragt på mange forskellige måder. Det kan være et enkelt medlem fra fremskridtspartiet i en enkelt kommunalbestyrelse, der har fået sit forslag placeret i det kommunale sparekatalog. Det kan være en enkelt embedsmand et eller andet sted i systemet, som har udtalt sig på en helt anden måde, på et helt andet område. Alt sammen er samlet i katalogform. Det er ikke nogen som helst garanti for, at der er fornuft i det. Tværtimod er situationen den – det ved alle,

der har beskæftiget sig med dette katalog – at det har voldt Kommunernes Landsforening store problemer at inklæde de mange forslag, som er kommet ind, en rimeligt fornuftig dragt, sådan at de kunne anbringes på folketingets bord. Det er noget helt andet end at nære tillid til, at der er fornuft i dette katalog.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg henstiller, at vi nu nærmer os slutningen af de korte bemærkninger, inden vi går videre i ordførerrækken i anden omgang.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Venstres ordfører har for et øjeblik siden sagt og klart understreget, at vi ikke tager patent på alle de gode ideer. Vi har taget en lang række af de spareforslag, som er udarbejdet af kommunalbestyrelsesmedlemmer, enkeltmedlemmer eller den samlede kommunalbestyrelse. Det er muligt, der også er nogle radikale forslag imellem, det skal jeg ikke kunne afvise. Vi har taget dem, vi har skønnet var de bedste. Jeg tror, hr. Dræbye vil give mig ret. Hvis han gør sig den ulejlighed at studere, hvad disse forslags numre henviser til, og studerer de forslag, som er optrykt i disse sparekataloger, så vil han se, at der er ganske mange fornuftige forslag imellem.

Flygaard (DR):

Der er ingen tvivl om, at vi her og nu har behov for en finanspolitisk stramning. Der er ingen tvivl om, at uanset hvilken finanspolitisk stramning man måtte vælge, vil det være udtryk for, at der reelt til den danske befolkning bliver mindre at forbruge af, mindre at leve af. Det, vi politisk kan være uenige om, er, hvorledes grundlaget for en sådan finanspolitisk stramning skal tilvejebringes. Det forhold, at et eller flere partier ikke kan acceptere den udgave, som forligspartierne i den nuværende situation har fundet frem til, behøver ikke at være udtryk for uansvarlighed.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Så vidt jeg forstår, er vi nået til punkt 7 på dagsordenen. Diskussionen drejer sig derfor om momsens, om merværdiafgiften og en

[Bernhard Baunsgaard]

forhøjelse af afgiften, og jeg skal da anbefale, at vi nu hurtigt får vedtaget den. Jeg mener, den er et udmærket led i forsøget på en økonomisk sanering.

Jeg har naturligvis lyttet med stor opmærksomhed, ikke mindst til de økonomiske betragtninger, som hr. Ellemann-Jensen er kommet med i anledning af momsforhøjelsen, og jeg ville have lyttet endnu mere intenst og have lagt endnu mere vægt på, hvad der blev sagt fra hr. Ellemann-Jensens side, hvis jeg ikke lige netop under disse mange udredninger kom i tanker om, hvad det var, hr. Ellemann-Jensen stod og fortalte os fra denne talerstol for et års tid siden. Det var noget om, at med den nye regering af venstre og socialdemokrater havde man lagt et sådant grundlag for den økonomiske udvikling, at man kunne regne med – og at det ville blive fastholdt – at regeringens mål var at sikre, at underskuddet over for udlandet ville blive på 6½ mia kr. Som bekendt blev det noget over 16 mia kr. Derfor vil jeg nok tildele mig at mene, at noget økonomisk orakel er hr. Ellemann-Jensen nok ikke.

Gert Petersen (SF):

Det er med interesse, man har lyttet til denne diskussion mellem dem, der vil anbringe os i det nederste kammer i skærsilden, og dem, der vil have os helt ned i helvede. Men der er noget underligt verdensfjernt over denne diskussion. Den foregår også lidt i de lavere sfærer, som nogle af os måske har lidt mistillid til. Der er noget underligt verdensfjernt over hele diskussionen. Tror man selv på det, man diskuterer? Tror man på, at denne såkaldte finanspolitiske stramning – og momsforhøjelsen er jo et overordentlig væsentligt element heri; derfor synes jeg, det er rimeligt, vi får den debat under dette dagsordenspunkt – vil få de resultater, som man fabler om, og som hr. Erhard Jakobsen så sandelig også er blevet omvendt til at tro at den vil få?

En finanspolitisk stramning betyder, som det er blevet sagt, at man griber ind i forbrugsmulighederne – og i dette tilfælde griber ind i ganske almindelige menneskers forbrugsmuligheder. Det er tredje gang i løbet af godt og vel halvandet år, vi oplever det. Socialdemokratiet holdt premiere på regeringssamarbejdet med venstre ved, at de to

partier i fællesskab satte momsen i vejret fra 18 til 20,25 pct. Derudover fik vi en række andre afgiftsforhøjelser. Derefter kom decemberindgrebene, hvor dyrtidsreguleringen på ny blev ødelagt, hvilket formodentlig vil koste lønmodtagerne 6 mia kr. på årsbasis. Og nu kommer man – det er i løbet af halvandet år, alt dette er sket – og vil sætte momsen i vejret på ny, fra 20,25 pct. til 22 pct. Det er fantastisk, at man ikke vil drage konklusionen af de tidligere eksperimenter i den retning, der klart viser, at det ikke hjælper på landets økonomi. Det er fantastisk, at man bliver ved og dermed undergraver tilliden i befolkningen og især i den arbejdende befolkning til det, som sker. Der er ingen mennesker, der ved, hvor de er henne. Der er ingen, der ved, hvad regeringen vil bringe dem i morgendagen. Dette vil ramme mange. Der vil også være adskillige grupper, som tager sig selv til rette. Naturligvis vil der være det. De, der kan komme af sted med det, vil da søge kompensation for det, man foretager herinde, og det er der vel ikke noget at sige til.

Jeg så en meget kritisk bemærkning i et af de fornemme udenlandske blade, som efter en kritisk gennemgang af situationen i et østeuropæisk land sluttede med: det store spørgsmål er, om statsministeren og partichefen kan vinde arbejdernes tillid til en nogenlunde stabil udvikling i fremtiden, så de kan genvinde deres arbejdshumør.

Det ejendommelige, det tragiske, er, at den socialdemokratiske regering, forligspartierne og også de øvrige borgerlige partier har bragt denne regering, denne statsminister, i den samme situation, hvor man må spørge på ganske samme måde. Som der blev spurgt om den polske leder, Gierek, må man også spørge her: vil I være i stand til at vinde arbejdernes tillid til en nogenlunde stabil udvikling i fremtiden, sådan at de kan genvinde arbejdshumøret? Sådan som det er gået hidtil, må man bare konstatere, at I ikke er i stand dertil.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget. Jeg forudser faktisk, at vi får en sådan generel debat, når vi har afslutningsdebatten mandag den 9. juni. Men hr. Gert Petersens bemærkninger kan ikke stå alene. Jeg skal helt afhol-

[Finansministeren]

de mig fra det med skærsilden – jeg tror, det hører under kirkeministeriet – men jeg vil godt gøre en bemærkning i anledning af hr. Gert Petersens påstand om, at det nu er tredje gang i løbet af halvandet år, vi oplever dette. Det er ikke tilfældet. Det, vi oplevede i december, var, at vi beskæftigede os med indtægterne og indtægtsudviklingen i samfundet. Det, vi beskæftigede os med i december, var noget andet end det, vi beskæftiger os med nu, som er udgiftspolitikken såvel i kommuner som i stat og udviklingen i de private forbrugsmuligheder i 1981.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om indtægtspolitikken. Jeg noterede mig selvfølgelig hr. Gammelgaards tale om en solidarisk indtægtspolitik. Jeg vil gerne sige, at vi oplevede ikke hr. Gammelgaard på den linje i december, og når vi i denne tid bestræber os på – også på udgiftspolitikken – at sikre en rimelig solidaritet, så finder vi heller ikke hr. Gammelgaard og hans parti hjemme.

Det er ikke rigtigt, når hr. Gert Petersen og andre siger, at det, vi har gjort, ikke har haft nogen virkning. Man har talt meget om 1977-beslutningerne under denne debat. Jeg vil godt opfordre til, at man prøver at se på, hvad der egentlig kom af resultater af 1977-beslutningerne. Der kom egentlig en ganske gunstig udvikling og en fortsættelse af en gunstig udvikling på betalingsbalancen. Men det, vi ikke er herre over, er, hvornår vi igen møder alvorlige påvirkninger fra verden omkring os. Der er ingen som helst tvivl om, at det, vi gør her, i sig selv har gode, positive virkninger af den karakter, som er hele baggrunden for gennemførelsen, men hvis nogen vil stille sig op og sige: »Derfor kan vi garantere, hvordan situationen i Danmark ser ud i 1982«, så er det mod bedre vidende, for det påvirkes selvfølgelig i allerhøjeste grad af, hvordan verden uden for Danmarks grænser vil udvikle sig i den mellemliggende periode. Det er ikke mindst på den baggrund, regeringen siger, at vi er nødt til år for år at tilrettelægge den økonomiske politik på basis af de vilkår, der er Danmarks vilkår i en åben verden.

Arne Melchior (CD):

Jeg vil meget gerne holde en kort, lille tale, der er blevet holdt før. Den lyder således:

Vi »kan gå ind for skatte- og afgiftsministerens forslag om at forhøje momsens ... Det kan vi, fordi vi ser det som et led i den nødvendige justering af finansloven, der jo som bekendt også vil blive justeret gennem væsentlige besparelser. Desuden ser vi momsforhøjelsen som et led i en større sammenhæng, nemlig som et element i den flerstrengede økonomiske politik, regeringen lægger op til. Derfor er det ikke rimeligt at se isoleret på de virkninger på f. eks. beskæftigelsen, som følger af en momsforhøjelse; det er væsentligt at se den i den større sammenhæng.«

Det var talen, der blev holdt før, nemlig den 2. september 1978, for 1 år og 9 måneder siden (Folketingstidende 1977-78, sp. 12385). Taleren var hr. Ellemann-Jensen. Det var ved førstebehandlingen af SV-regeringens forslag til forhøjelse af momsens. Ved anden behandling tog hr. Ellemann-Jensen kun ordet ganske kort for at tage stilling til et ændringsforslag. Ved tredjebehandlingen – altså den, der svarer til den behandling, vi har i dag – tog hr. Ellemann-Jensen slet ikke ordet. Hr. Ellemann-Jensen og jeg diskuterede forleden meget historiske referater og deres korrekthed. Jeg kan stå inde for, at dette referat er korrekt.

Jeg anfører det her, fordi jeg synes, det er nødvendigt at fastslå, at den økonomiske videnskab nok ikke er gået så meget frem i de 1 ¼ år, der er gået siden den nævnte dato, at nogen kan komme og sige, at de af hr. Ellemann-Jensen dengang udtalte ord ikke også skulle være sande i dag. Det er de.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 83 stemmer mod 78; 1 stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Enggaard):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af: